

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 117. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359604464/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

talte. Alle Mennesker, som har kendt hende personlig, har udtalt, at hendes Skrifter var Intet i Sammenligning med hendes Samtalekunst. En af hendes Kritikere ender en Anmeldelse saaledes: «Naar man hører hende, er det umuligt ikke at bifalde hende; hvis hun havde sagt dette og ikke skrevet det, havde jeg aldrig kunnet kritisere hende» og en stor Dame sagde om hende i Spøg: «Hvis jeg var Dronning, vilde jeg befale Fru de Staël altid at tale til mig.» De utallige mundlige Udsagn, der er opbevarede af hende, giver trods deres døde Sort paa Hvidt en Forestilling om det Oprindelige og Overraskende i hendes Maade at tale paa. En Dag, da hun udlod sig om det Unaturlige i de Ægteskaber, som stiftes af Forældrene, i Modsætning til det ene Rette at lade den unge Pige vælge frit, udbrod hun leende: «Jeg vilde *tvinge* min Datter til at gifte sig af Kærlighed.» — En Dag da en af Napoleons tjenstvillige Aander meddelte hende, at Kejseren vilde udbetale hende de to Millioner, hendes Fader havde givet den franske Bank i Forvaring, ifald han var sikker paa, at hun holdt af ham, svarede hun: «Jeg vidste nok, at man behøvede en Livsattest for at hæve sine Penge, men ikke, at der udfordredes en Kærlighedserklæring.»

Men bag denne Aandsnærværelse og denne Evne til med Lethed at forme og udvortesgøre, som en selskabelig Tidsalder udvikler, laa meget af det Inderlige og Sjælfulde, som det 19de Aarhundrede har vurderet. Den beundrede Borgfrue paa Coppet, den fejrede og indtagende Verdensdame, var en Natur. Misforholdet til Moderen havde, som alt berørt, tidlig avlet Tro paa Menneskenaturen og Kærlighed til den i hendes Sind. En Pligt, der ikke vejledte Naturen men bekæmpede den, var hende en Gru. Allerede i sit Skrift om *Lidenskabernes Indflydelse* stiller hun Lidenskaberne i Forhold ikke til Begrebet Pligt men til Begrebet Lykke, og undersøger den højere eller ringere Grad, i hvilken de gør indgreb i vor Lykke. Igennem *Corinna* som Organ siger hun; «Intet er saa let som at paatage sig en højst moralsk Mine, medens man fordømmer alt Ædelt og Stort. Pligtideen . . . kan gøres til et Angrebsvaaben, som de Middelmaadigheder, der er selvtilfredse i deres Middelmaadighed og Indskrænkethed, bruger til at paabyde Begavelsen Taushed og skille sig af med Begejstringen, Geniet, kort sagt alle deres Fjender.»

Den Naturgrund i hende selv, som hun byggede paa, var